

квітень
№ 4 (32) 2017

Початкова школа і сучасність

Склад,
Поділ слова на склади
Урок письма, 1 клас

Народні традиції,
родинні свята і здоров'я
Урок основ здоров'я, 1 клас

Спостереження
за природою навесні
Урок-казка української мови, 2 клас

Дружити справа нелегка,
але дружити треба вміти!
Виховна година, 3 клас

Ділення на розрядне число.
Розв'язування задач на рух
Урок математики, 4 клас

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС

86516

Початкова школа і сучасність

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Виходить щомісяця

№ 4 (32) КВІТЕНЬ 2017

Заснований у вересні 2014 р.

ЗАСНОВНИК
ТОВ «ВИДАВНИЦТВО «БІЛИЙ ТИГР»

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

Світлана МАРТИНЕНКО,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри початкової освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Надія БІБІК,
доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член НАПН України,
головний науковий співробітник
відділу початкової освіти
Інституту педагогіки НАПН України

Марія БРАТКО,
кандидат педагогічних наук, доцент,
директор Університетського коледжу
Київського університету імені Бориса Грінченка

Алла ЖУКОВА,
кандидат педагогічних наук, директор
Гімназії міжнародних відносин № 323
Дарницького району м. Києва

Василь ЖУКОВСЬКИЙ,
доктор педагогічних наук, професор
Національного університету «Острозька академія»

Олена МАТВІЄНКО,
доктор педагогічних наук, професор,
заступник декана з наукової роботи
факультету педагогіки і психології
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова

Тетяна ПУШКАРЬОВА,
кандидат педагогічних наук,
директор Скандинавської гімназії
Дарницького р-ну м. Києва

Ольга СЛОНЬОВСЬКА,
кандидат педагогічних наук, професор
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

Лариса СОЛОВЕЦЬ,
кандидат педагогічних наук, відмінник освіти України,
заслужений вчитель України

Людмила ХОРУЖА,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії та історії педагогіки
Київського університету імені Бориса Грінченка

Ірина ШАПОШНИКОВА,
кандидат педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки і методики
початкового навчання факультету педагогіки
і психології Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова

Віктор ЮРЧЕНКО,
кандидат психологічних наук, доцент,
директор Педагогічного інституту
Київського університету імені Бориса Грінченка

Роман ЯРОШЕНКО,
кандидат філологічних наук, доцент
Київського університету імені Бориса Грінченка

СЛОВО ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Привітання з Великоднем

2

МОВОЮ НАУКИ

Віра ПЕЧАРСЬКА

Літературознавча пропедевтика
на уроках читання

3

**Світлана МАРТИНЕНКО,
Наталія КИПИЧЕНКО**

Діагностичні методики визначення
стилю педагогічного спілкування
вчителя початкової школи

6

МЕТОДИЧНИЙ АРСЕНАЛ УЧИТЕЛЯ

Людмила ШКАРБАН

Склад. Поділ слова на склади
Урок письма, 1 клас

10

Ірина ШВЕЦЬ

Народні традиції,
родинні свята і здоров'я
Урок основ здоров'я, 1 клас

13

Наталія ВИШНІВСЬКА

Виховання турботливості
у першокласників
Виховна година, 1 клас

18

Леся ПОРЯДЧЕНКО

Побудова тексту-опису
Урок розвитку зв'язного мовлення,
2 клас

20

Олена ВАЩЕНКО,

Ірина ДРУЦЬ

Віртуальна екскурсія з теми
«Спостереження
за природою навесні»
Урок природознавства, 2 клас

23

Інна ГНЕД

Дружити справа нелегка,
але дружити треба вміти!
Виховна година, 3 клас

27

Алла БОНДАРЬ

Як навчати молодших учнів
математиці. Ділення на розрядне
число. Розв'язування задач на рух
Урок математики, 4 клас

30

Юлія ТИШКУН

Прислівник
Система завдань
з української мови, 4 клас

34

Любов КАПКІНА

Гра-конкурс
із літературної пропедевтики
Урок літературного читання,
4 клас

40

А вже весна, а вже красна!
Укладено викладачем
кафедри початкової освіти
Київського університету
імені Бориса Грінченка
Іриною ТОЛУБКО

43

СТОРІНКА ДИТЯЧОЇ ТВОРЧОСТІ

Казки про весну учнів
спеціалізованої школи I ступеня
з поглибленим вивченням
англійської мови НВК «Домінанта»
Дніпровського р-ну м. Києва
Укладено магістранткою
Педагогічного інституту
Київського університету
імені Бориса Грінченка
Інною ГНЕД

46

ЦЕ ЦІКАВО!

Унікальний експонат

5

Екскурсія в підводному царстві

9

Найсамотніше дерево на світі

17

Найбільші метелики

19

Співучі мавпи

22

Чи сумують тварини?

29

На 1 сторінці обкладинки:
КАТЕРИНА ДЗЕРЖИНСЬКА, 5 РОКІВ, м. Київ;
ОЛЕКСАНДРА ДЗЕРЖИНСЬКА, 3 РОКИ, м. Київ

Виховання турботливості у першокласників

Виховна година, 1 клас

Наталія ВИШНІВСЬКА,

кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри

початкової освіти

Педагогічного інституту

Київського університету

імені Бориса Грінченка, м. Київ

Мета: сформувати в учнів початкової школи уявлення про турботливість; розвивати в них співчуття, бажання проявляти турботливість у ставленні до інших.

Обладнання: кольорові олівці, фломастери, папір, м'яч.

Хід заходу

I. Організаційний момент.

II. Повідомлення теми і мети виховної години.

III. Основна частина.

Читання вчителем казки М. Скребцової «Буркотливий їжачок».

У родині їжачків народилося маля. Мама-їжачиха дуже його любила й балувала. Щоранку приносила йому грибочки та горішки лісові, а їжачок лежав і бурмотів: «Тільки в нас, у їжаків, колючки. Отже, ми кращі за всіх, а нас ніхто не любить. І скільки така несправедливість триватиме?»

Та ось їжачиха захворіла. У неї був жар, і вона не могла підвестися з ліжка. Даремно їжачок чекав смачної їжі. Цілий день він злився, бурчав, кречав і, урешті-решт, сам вирушив за їжею.

– Гей, їжачку, показати тобі дорогу до малинника? Ти ціле відерце набереш і маму свою вилікуєш! – крикнула Руда Білка, побачивши їжачка.

– Мені б грибів і горішків лісових. Білко, ти не знаєш грибні місця? – відповів їжачок.

Руда Білка тільки хвостом махнула і сховалася в дуплі.

– Теж мені, сусідка, ось уколю її голками, – розсердився їжачок і поплентався далі.

– Гей, їжачку, ти поряд із малинником! – крикнула сорока, яка спостерігала за їжачком.

– Що ви з цією малиною причепилися! Мамі моєї вона не потрібна. Їй потрібно, щоб я знайшов собі харчі й наївся, – пробурчав їжачок.

– Їжачку, ти вже в малиннику, подивися, скільки стиглих ягід! – стрекотіла сорока. Їжачок озирнувся і бачить: навколо ягід – сила-силенна!

– Оце так! Наїмся і тут-таки переночую, а то сутеніє вже. Уранці, як прокинуся, знову малиною поснідаю, – радісно подумав їжачок і потягнувся за соковитою ягідкою.

Ягідка раптом зникла. Їжачок потягнувся до іншого куца – і на ньому зникли ягоди.

– Чудасія! Навіть ягоди від тебе, їжачку, ховаються, – застрекотіла сорока.

Заплакав їжачок від образи. Зглянулася на нього маленька ягідка і прошепотіла:

– Їжачку, не плач, біжи додому за відерцем, а потім повертайся. Набереш малини, а я тебе навчу, як малиновий напій робити, – мама твоя вип'є його й одужає.

– Як же я відерце наберу, коли ви ховаєтеся? – недовіжливо запитав їжачок.

– Ми мамі твоїй допомогти хочемо. Якщо ти малини наїсиш й іти зовсім не зможеш, мамі твоїй зовсім погано стане, – відповіла ягідка.

– Гаразд, збігаю за відерцем, – вирішив їжачок і побіг додому.

Коли він повернувся до малинника, уже смеркало, але ягідки самі стрибнули прямо до його відерця, і воно вмить наповнилося. Та ягідка, що з їжачком розмовляла, нагорі опинилася. Вона нетерпляче сказала: «Швидше, їжачку! Неси нас до твоєї мами!» – і їжачок, схопивши відерце, побіг додому. Удома маленька ягідка допомогла йому зробити малиновий напій. Їжачиха випила відразу кілька чашок і заснула міцним, спокійним сном.

Незважаючи на голод, їжачок уперше в житті був задоволений. Він вирішив подихати свіжим повітрям перед сном, відкрив двері й мало не спіткнувся об корзину, повну лісових частувань – горішків і грибів.

Їжачиха прокинулася наступного ранку здоровою. Разом із їжачком вони накрили стіл біля своєї нори, розклали лісове частування й покликали в гості своїх друзів.

Відтоді їжачок змінився. Мама його вдома залишилася, а він сам за харчами ходив. Колючки

його відразу зміцнили, а настрої покращився. Але найголовніше – у нього з'явилося багато друзів. Їжачок тепер часто розмірковував: «Чому я раніше думав, що нас, їжачків, ніхто в лісі не любить?».

Запитання:

1. Якби мама Їжачка не захворіла, чи змінився б він?
2. Як ви думаєте, що більшою мірою допомогло мамі Їжачка одужати: малиновий напій чи дбайливість сина?

Учитель. Турботлива людина цікавиться справами своїх друзів і допомагає їм. Турбота виявляється у словах і справах.

Той, хто знайшов спосіб допомогти товаришу, робить крок уперед. Найтурботливіший той, хто першим дійде до ведучого.

Учитель. Діти! Я хочу, щоб ви виконували в житті все, про що ви говорили під час гри.

Підбиття підсумків заняття.

Малюнок «Квітка допомоги».

Учитель. Які п'ять добрих справ ти зможеш зробити для друга? Намалюй квітку допомоги із п'ятьма пелюстками. Зроби всі справи, що ти задумав, і подаруй квітку другові!

Учитель. Будьте турботливою людиною, цікавтеся справами своїх друзів і близьких людей. Допомагайте і словом, і справою.

Рефлексія.

- Про що ви дізналися на виховній годині?
- Як ви розумієте значення слова «турботливість»?
- Коли і в яких ситуаціях ви проявляєте турботливість до своїх друзів, однокласників, батьків та інших людей?

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вишнівська Н. В. Теоретико-методичні основи виховання милосердя в учнів молодшого шкільного віку в позаурочній діяльності шкіл-інтернатів : монографія / Н. В. Вишнівська. – К. : Компринт, 2016. – 279 с.
2. Лопатіна О. О. Казки про чесноти для дошкільнят / О. О. Лопатіна, М. В. Скребцова. – Харків : вид. група «Основа», 2013. – 128 с.
3. Фесюкова Л. Б. Настільна книга вихователя старшої групи / Лариса Борисівна Фесюкова. – Харків : Веста: вид-во «Ранок», 2009. – 176 с.

Гра «Дбаємо про товаришів».

Діти шикуються в ряд за три кроки від учителя. Педагог кидає м'яч по чергово кожному і запитує, як можна проявити турботливість у таких ситуаціях:

- якщо у товариша поганий настрій;
- якщо друг погано себе почуває;
- однокласник згубив речі;
- ваш сусід по парті забув підручника, ручку чи олівець;
- на вашого товариша загарчав злий собака.

